ל) [שבת קכט. וש"נ:],ל) לעיל כנ., ג) [שסז. ד) ל"ל

כפיל כג., ג) [שס], ז) פ״ל (מהסל. דק״ם, ס) [לפיל מב.],
ו) [ל״לשמזיקין], ז) ל״ל ממה שהיה קשה וכוי ושם מפורש.
רש״ש, ס) ל״ל יסבור. רש״ש,

ע) ול"ל לריכהן,

תורה אור השלם

קצח א מיי פ״ב מהל׳

לצון א מיי פייב מהכי רולח ושמירת נפש הלכה טו: קצמ ב מיי פייד מהלי טוען הלי יא סמג עשין לה טוש"ע ח"מ סי עשין נה טוש"ע ח"מ סיי קמט סעיף יא וטוש"ע אה"ע סיי פז סעיף ב: ר ג טוש"ע ח"מ סיי קמט סעיי ט בהגה"ה: רא ד מיי שם הלי יא וסמג

שם טוש"ע אה"ע סימן

רבינו גרשום

ביום או יומים כז הכי נמי יום ישנו ביום או יומים מפני שהוא כספו שקנאו: נפשות. וטפק נפשות. לחקל דמספקא ליה אי כקנין הגוף דמי אי כקנין פירות: להקל. דלא יוקם (העבד) דהיינו קילותא דתרוייהו ישנן בדין יום או יומים ולא יוקם. ר' אלעזר אומר וכו'. דאינו לא של זה לגמרי ולא של זה לאמימר דשניהן אם מכרו בנכסי מלוג לא עשו ולא בנכטי מלוג לא עשו האין לאשה כלום משום דאין לאשה בפירות כלום ולאיש אין בגוף הקרקע כלום אבל אי זביני תרוייהו לעלמא אי נמי היכא דזבנה איהי אי נמי היכא דובנה איהי לדידיה הוו זביניה זביני ולעולם ראיה בעי: כי כספו הוא כספו המיוחד לו. וזה עבד אינו מיוחד באותן ל' יום לא לזה ולא לזה: פים' האמר רב אשת איש צריכה למחות. במי שמחזיק בקרקע שלה אלמא דיש לו חזקה בנכסיה אם לא מיחתה: במאן. צריכה למחות: אילימא באחר. שמחזיק בנכסיה: והאמר שמחזיק בנכסיה: והאמר רב אין מחזיקין בנכסי אשת איש. אע"ג דאכלה שני חזקה לא הויא חזקה דמגו דיש לה בעל סמכה עליה ילא מיחתה: וכגון שחפר ולא מיחתה: וכגון שחפר בה בורות שיחין ומערות. דמזיק לה לארעא דבעל אין לו בנכסי אשתו אלא פירות בלבד ולא לחפור בה כלום הלכך אם חפר בה צריכה למחות ואם בה צריכה למחות ואם לא מיחתה החזיק בהן: והאמר רב נחמן אין חזקה לנזקין. לומר הרי שימשתי .. בזה נזק כמה שנים ושלי . היא הקרקע ואמאי צריכה למחות: אימא. הא דאמר רב נחמן הכי אין דין חזקה לניזקין דלאלתר הויא חזקה אם ראה ולא מיחה ולא צריך ג' שנים ומשום . הכי צריכה למחות לאלתר חפי ברכח לבחותו לאלות בחפר בה: איבעית אימא הא דאמר רב נחמן אין חזקה לניזקין בקוטרא ובית הכסא. דאפי׳ שתיק אינש לא מחיל אבל בורות שיחין ומערות אם לא מיחתה והחזיק הבעל הוי חזקה: ורב יוסף אמר לעולם באחר. ודקשיא לך אין . מחזיקין כגון שאכלה מקצת מחזיקין כגון שאכלה מקצת שני חזקה בחיי בעלה כשהיא אשת איש וג' שנים לאחר מיתת הבעל דבתר דמית ליה לא סמכא דעתה על בעלה והיה לה למחות ומיגו דאי בעי אמר לה מינך זבינתה ואכלתיה שני חזקה כי אמר לה נמי זבינתה לבעלך וזבנה ניהלי מהימן דהיינו דקאמר רב אשת איש צריכה למחות בלומר אשת איש שהתחיל כרובה אשות איש שהותריל אחד להחזיק בנכסיה בחיי בעלה ומת בעלה צריכה למחות שוב שלא

היה לו בגוף כלום מעולם לקנין פירות דמוכר עבדו ע"מ שישמשנו שלשים יום שתחלה היה הכל שלו ועדיין לא יצא מתחת ידו שהפירות שלו וכעין זה מחלקין גבי בהמת ארנונא בפ"ק דפסחים (דף 1.) ומה" שהיה קשה עליה מבכורות שם מפורש וכן צ"ל דאין לומר כלל דלר"מ

דסבר הכא קנין פירות כקנין הגוף דמי וסבר® שם לאיש אבל לא לאשה דהא ביבמות בפרק אלמנה (דף סו. ושם) פליגי במכנסת שום לבעלה היא אומרת כלי אני נוטל בכתובתי והוא המגרש אומר דמים אני נותן לך ר' אמי אמר הדין עמו רב יהודה אמר הדין עמה ואמרינן תניא כותיה דר׳ אמי עבדי לאן ברזל יולאין בשן ועין לאיש אבל לא לאשה ומאי קושיא לרב יהודה דלמא אע"ג דהדין עמה יולאין לאיש ולא לאשה דקסבר קנין פירות כקנין הגוף דמי ואפילו בנכסי מלוג נמי הוי דינא הכי לרבי מאיר אלא ודאי לא מהני כלל קנין פירות להיות כקנין הגוף לנאת לאיש כדפרישית: כונין פירות לאו כקנין הגוף דמי כו'. קשה דבסוף השולח (גיטין דף מח. ושם) מסיק אפלוגמא דרבי יהודה ור"ש דכ"ע קנין פירות כקנין הגוף דמי וי"ל דהתם לא קאמר אלא דמהכא ליכא למילף מינה ובערכין (דף כו:) גרס לעולם אימא לך לרבי שמעון כקנין הגוף ול"ג דכ"ע והא דלא מייתי בהשולח הך דהכא משום דניחא ליה לאיתויי תנאי היא דפליגי בשדה דומיא דפלוגתא דרבי יוחנן ור"ל דהתם: וספק נפשות דהקד. פי' בקונטרס משום דכמיב ושפטו העדה והצילו

העדה ואין נראה דבלאו הכי נמי לא קטלי מספיקא דאפילו ממונא לא מפקינן מספיקא: רבי אלעזר אומר שניהם אינן בדין יום או יומים. החשה ריב"א דהיכי מדמי אמימר מכירה לדין יום או יומים דא"כ שותפים לא יוכלו למכור לעולם דהא אמר בהחובל (ב"ק דף 2. ושם) מאן תנא להא דתנו רבנן מי שחליו עבד וחליו בן חורין וכן עבד של שני שותפין אין יולאין בראשי אברים כמאן כר' אלעזר וא"כ הכא נמי דעבד של שני שותפין אין יכולים למכרו וי"ל דהתם מיירי בשני שותפין שלזה גוף ולזה פירות א דומיא דמוכר עבדו ע"מ שישמשנו שלשים יום וחליו עבד וחליו בן חורין כגון שנתן כל דמיו ואינו מעוכב אלא גט שחרור להיות מותר בבת חורין דאין לו בגופו כלום אבל אם מקצת גוף של זה ומקצת של זה אז היה יוצא בראשי אברים והיה מפסיד חלקו אם הפיל את שינו או סימא את עינו כמו שיכול למכרו ב והא דקאמר התם לאו א"ר אלעזר כספו המיוחד לו ה"נ עבדו המיוחד לו לאו מקרא יליף דבלאו קרא יליף לראשי אברים מדין יום או יומים כי היכי דילפינן לענין מכירה אלא גמרא דתלמודא האמר כלומר בעינן שיהא עבדו המיוחד לו: בכואן אידימא באחר והאמר רב אין מחזיקין כו'. מימה לרשב"א דמאי קשיא נימא לעולם באחר והא דקאמר ש (לריך) למחות כשכתב לה דין ודברים אין לי בנכסייך ובפירותיהם שאין לבעל פירות ולכך לריכה למחות שאינה סומכת עליו ונראה לו דמ"מ סומכת עליו כיון שאם מתה יורשה דאפילו כתב לה בחייך ובמותך קיימא לן כרשב"ג דאם מתה יורשה בפרק הכותב לא כמו ן יכנות ון למו כן כנפביג יותם המיי הבעל ושלש שנים (כמונות דף פג:): **כגון שאכל**ה מקצת חזקה בחיי הבעל ושלש שנים לאחר מיתת הבעל. אבל מקלת בחיי הבעל ומקלת לאחר מיתת הבעל לא ולא דמי לאכלה בפני האב שנה ובפני הבן שתים (לעיל דף מב.) דהתם אם היה אוכל שלש שנים בחיי האב היתה חזקה: בינן דאי בעי אמר מינך זבינתה כו'. תימה ואמאי נקט כי האי גוונא דובינתיה ניהליה וזבנה ניהלי הול"ל דנאמן לומר דמינך זבינתיה דאי מילחא דפשיטא היא דמהימן א"כ השתא נמי מילתא דפשיטא היא דמהימן במיגו:

שניהם ישנן בדין יום או יומים זה מפני שהוא

תחתיו וזה מפני שהוא כספו ומספקא ליה אי קנין פירות כקנין הגוף דמי אי לאו כקנין הגוף דמי ⁴וספק נפשות להקל רבי אלעזר אומר אשניהם אינן בדין יום או יומים זה לפי שאינו תחתיו וזה לפי שאינו כספו ואמר רבא מאי מעמא דרבי אלעזר אמר קרא ילא יוקם כי כספו הוא כספו המיוחד לו: ולא לאיש חזקה בנכםי אשתו: והאמר רב אשת איש צריכה למחות במאן אילימא באחר והאמר רב יאין מחזיקין בנכסי אשת איש אלא לאו בבעל אמר רבא לעולם בבעל יוכגון שחפר בה בורות שיחין ומערות יוהאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אין חזקה לנזקין אימא אין דין חזקה לנזקין אי בעית אימא 🕫 לאו איתמר עלה ∘רב מרי אמר בקומרא רב זביד אמר בבית הכסא רב יוסף אמר לעולם באחר יוכגון שאכלה מקצת חזקה בחיי הבעל ושלש לאחר מיתת הבעל מיגו דאי בעי אמר ס' ליה אנא זבינתה מינך כי א"ל נמי אתזבינתה ליה וזבנה ניהלי מהימן גופא אמר רב אין מחזיקין בנכסי אשת איש ודייני

הוא דמה נתינת טעם היה לריך ליתן בדבר ולומר לא יוקם לפי שכספו הוא. אי נמי מדמצי למיכחב כי כסף הוא ומש״הדי נמי יליף אמימר לגבי נכסי מלוג דכיון דאינו מיוחד לא לאיש ולא לאשה אינו קרוי שדה האיש ולא שדה האשה והלכך אם מכרו שניהן מכרן בטל ויכולין לחזור בם כחדם המוכר דבר שאינו שלו דלא (ג) ליהוי מכר: וקמתמה גמרא ולא לאיש חוקה בנכסי **אשתו**. בתמיה. אלמא אינה לריכה למחות בבעלה הואיל ולית ליה חזקה: אשת איש. שהחזיק אחר בנכסי מלוג שלה לריכה למחוח משוח דההוא אחר יש לו חזקה ואם לא מיחתה הפסידה: במאן. לריכה למחות מי הוא המחזיק: אילימא באחר. שאינו בעלה. וכל זה סיום הקושיא הוא: חין מחזיקין בנכסי חשת חיש. דמליח אמרה על בעלי סמכתי שהוא ימחה ויערער ולכך שתקתי. ובשאר בני אדם דלא בעל קאמר רב דאין מחזיקין שכן משמע אין מחזיקין לשון רבים ועוד דחי בבעל קחמר דחין מחזיקין היינו מתניתין ש לא לאיש חוקה בנכסי חשתו ומחי חתה לחשמועינן: חלה לחו נבעל. אלמא יש חזקה וקשיא מתני׳ לרב: לעולם בבעל. שהחזיק בנכסי

שניהם ישנן כו'. ופטורין דספק נפשות דבעלים שהכוהו ומי נהרג

מהם להקל דנפקא לן מושפטו העדה והלילו העדה (במדבר לה):

שניהם. כלומר שניהם שהכוהו נהרגין: זה. אחרון לפי שאינו תחתיו: ווה. הראשון לפי שאינו עכשיו כספו שהרי מכרו: כי כספו הוא. מיותר

אשתו קאמר רב דלריכה למחות שיש חזקה לבעל ואפי׳ הכי לא תקשי ליה מתניתין דהך חזקה דקאמר רב כגון שחפר בה הבעל בורות שיחין ומערות דלפירות הוא דאשתעבד ליה נכסי מלוג דאשתו ולא לקלקל הקרקע לחפירת בורות וכגון שדה שאינה עשויה לבורות והלכך יש לו חזקה דודאי קנאה מאשתו והלכך מקלקל לה לצרכו וכי האי גוונא הוא דקאמר רב לריכה למחות: אין חוקה לנוקין. כלומר היכא דמזיק לחבירו אין יכול לטעון לקוחה היא בידי שהרי החזקתי בה ג' שנים בחפירת בורות שיחין ומערות דכי האי גוונא לא הויא חזקה דמלי טעין אידך משום דלא אחזקת כדמחזקי אינשי לא חששתי למחות: אימא אין דין חוקה. להצטרך ג' שנים לנוקין היכא דחוקתו ע"י נוקין אלא לאלתר הוים חזקה דמין אדם רומה ישמחזיקין קרקע שלו ושומק אלא מוחה מיד והיכא דלא מחה הפסיד. והלכך אשת איש דקאמר רב לריכה למחות מיד הוא דלריכה למחות מאחר שחופר בה בעל בורות שאין אדם רואה היזקו ושותק והלכך כי האי גוונא יש לו חזקה: ה"ג ואי בעים אימא הא איסמר עלה רב מרי אמר כו׳. כלומר ואיבעית אימא לעולם חזקת ג' שנים בעינן אפי' היכא דחפר בו בורות כדאוקימנן למילמיה דרב והא דקאמר רב נחמן אין חזקה לנוקין לא בחוקת ג' שנים בקרקע חבירו איירי אלא בעושה היוק לחבירו אפי׳ בבית של עלמו כגון עשן וריח רע ואתא לאורויי שלא יזיק לחבירו ואפי׳ החזיק ימים רבים אין חזקה מועלת לו להזיק חבירו: רב מרי אמר כו'. כבר פירשנו בלא יחפור [לעיל כג.]: רב יוסף אמר. מתני׳ לא תקשי לרב דמאי דקאמר רב אשת איש לריכה למחות לאו בבעל קאמר דהא אין לאיש חזקה בנכסי אשתו כדקתני מתני׳ אלא לעולם באחר שהחזיק בנכסיה קאמר רב דלריכה למחות. ודקשיא לך האמר רב אין מחזיקין בנכסי אשת איש לא תקשי דה"מ דאין מחזיקין בחיי הבעל שאם החזיק בנכסי׳ בחיי הבעל

ג' שנים אינה חזקה ואינה לריכה למחות דמלית אמרה על בעלי סמכתי א"נ דוקא פירות שהיו לבעלי בנכסים שלי אותן מכר לך אבל הגוף שהוא שלי לא היית יכול לקנות שגם הוא אין לו חזקה בנכסיי באכילת פרי דכיון דאית ליה פרי הכל יודעין דפרי הוא דקאכיל 6a ולכך לא חששתי למחות אבל הכא במאי עסקינן כגון שאכל הלוקח מקצת חזקה בחיי הבעל שמכר לו וג' שנים שלימות לאחר מיתת הבעל כי האי גוונא קאמר רב דלריכה למחות כדמפרש טעמא לקמיה והכי קאמר רב אשת איש שמכר בעלה לאחר נכסי מלוג שלה לריכה למחות לאחר מיחחו דסד"א כיון דהכל יודעין שהבעל מכרם לו ולא היא וגם הוא מודה כמו כן שהבעל מכרם לו לא חועיל חזקתו אף לאחר מיחת הבעל כלום שהרי לא יכול לטעון לאשה מינך זבנתה אחרי כן ואכלתיה שני חזקה דכיון דמתחלה הבעל מכרה לו ופירות הוא דהוי ליה לבעל באותה שדה ואותן מכר לזה הרי זה כארים שיורד לקרקע באריסות לפירות שאינו יכול לטעון אחרי כן לקחתיה הימנך והלכך לא איצטרך למחות קמ"ל רב דלריכה למחות לאחר מות בעלה קודם שיחזיק בה ההוא אחר ג' שנים דודאי אע"פ שמתחלה היתה קנויה לו מן הבעל יכול לטעון הבעל מכר לי הגוף אם יירשך ואם ימות קודם לך פירות מיהא קניתי ומיד כשמת הרי נסתלקתי ממקחי ולכך קניתי ממך שהרי עתה נעשה השדה שלך והלכך מיגו דאי בעי אמר אנא זבנתה מינך אחר מות בעליך ואכלתיה שני חזקה כי קאמר יודע אני דובינתיה לבעליך ואחרי כן זבין ניהלי מהימן ולא דמי לארים שאין יכול לטעון לקחתיו אחרי כן משום דסתם ארים אין זמן לאריסותו אלא כל הימים בסורת אריסותו עומד אבל זה שלוקחה מן האיש על מנת שאם ימות יפסיד מקחו שתטול האשה נכסי מלוג

שלה התם ודאי כשמת הבעל הרי זה כאילו יורד עכשיו מחדש לשדה אשה זו והיא שותקת שלש שנים אילא למימר דובוני זבינה ליה:

1 אַךּ אָם יוֹם אוֹ יוֹמֵיִם יָעֲמֹד לֹא יָקָם כִּי בַּסְפּוֹ הוּא: שמות כא כא

הגהות הב"ח (A) גמ' איבעית אימא הא איתמר עלה: (ב) שם מיגו דאי בעי אמר אנא כל"ל ומיבת דאי בעי אמר אנא כל"ל ומיבת

כי כספו וכו' דלא הוי מכר: מוסף רש"י

ליה נמחה: (ג) רשב"ם ד"ה

ספק נפשות להקל. דיני נפשות דהא והלילו העדה (לעיל בג.). בבית הכסא. שעל גבי קרקע ונראה לעינים, שכך היו בתי כסאות שלהו

מוסף תוספות

א. היינו שהוא של איש מיתה או שנתן גוף לזה ופירות לזה. ריטנ״ל. ב. מפני שיכוליז לחלק ב. מפני שיכולין לחלק שדה ביניהם וגם הבחמה יכולין לחלק מלאכתה וכיון דשייך בהו דין למכור חלקו ולא אמר ר' מלוכור חלקו ולא אמר ר' אלעזר דבר זה אלא בדבר שהוא לשני בני אדם ואין בו דין חלוקה כגון נכסי מלוג שהגוף לאשה והפירות לבעל ואין בהם דין חלוקה שלא תוכל לחלק ולומר זה יהא חלק לחלק ולומר זה יהא חלק האשה וזה יהא חלק האיש וכו'. מוס' רי"ד נ"ק 5: ג. דהנך שני דאכלה בחיי ג. דהגף שני דאככה בחיי הבעל לא סלקי לה ממניינא דאין מחזיקין בנכסי אשת איש וליתא למיגו דאי בעי אמר מינך זבינתה ואכלתה שני חזקה. יד רמה.